

Сімнадцята Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Йон'ін (Республіка Корея), 29 липня – 2 серпня 2019 року

Задачі для індивідуального змагання

Правила оформлення розв'язків задач

Не переписуйте задач. Розв'яуйте кожну задачу на окремому аркуші (чи аркушах). На кожному аркуші потрібно записати номер задачі, номер свого місця та своє прізвище. Тільки в такому випадку можна гарантувати точне оцінювання Вашої роботи.

Якщо в умові задачі не вказано інше, опишіть закономірності та правила, які Ви помітили в даних. Інакше Ваш розв'язок не отримає повної кількості балів.

Задача № 1 (20 балів). Подано речення мовою йонггом та їхні українські переклади:

1. Meneni karuwa anona wedmaan.	<i>Я прийшов/-ла і побачив/-ла чоловіка та собаку.</i>
2. Wingkeewa yeediriin.	<i>Ти співаєш, а я встаю.</i>
3. Ambib wedmoona awon baan.	<i>Він побачив будинок, а я взяв/-ла свиню.</i>
4. Yeederenu om banuun.	<i>Вона встане і візьме хліб.</i>
5. Wenenub wingkanuub.	<i>Ми підемо і заспіваємо.</i>
6. Oma oka aniib.	<i>Вони їдять хліб і п'ють воду.</i>
7. Anon ye weng wengambaranuwa awon ye weng wengambaraneen.	<i>Ми почуємо собаку, а він почує свиню.</i>
8. Ok anaana oon wedmeen.	<i>Я випив/-ла воду, а вона побачила рибу.</i>
9. Yeederenib miniib.	<i>Вони встають і приходять.</i>
10. Wingkenu wunuun.	<i>Вона співає і йде.</i>
11. Om bene aneen.	<i>Він бере хліб і їсть його.</i>

(a) Перекладіть українською мовою:

12. **Om benu aneen.**
13. **Munuuna wunuub.**
14. **Wingkiiwa wengamburuun.**
15. **Anon ye weng wengamberenib yeedaraniib.**
16. **Oon wedmaniina karub wedmaneeb.**
17. **Ok wedmeena aniin.**

(b) Перекладіть мовою йонггом:

18. *Ми підемо, а вони прийдуть.*
19. *Я беру свиню, а він бере рибу.*
20. *Він побачив воду та будинок і почув собаку.*
21. *Ти їси хліб і співаєш.*

△ Мова йонггом належить до групи ок трансновогвінейської родини мов. Нею говорять близько 6 000 осіб у Папуа Новій Гвінеї.
—Іван Держанський

Задача № 2 (20 балів). Подано словосполучення мовою юрок та їхні українські переклади у випадковому порядку:

1. muencherh rohkuen	A. <i>коричневий собака</i>
2. perkeryerh holeehl 'wernerh	B. <i>чорний черевик</i>
3. muencherh nerhpery	C. <i>чорний ведмідь</i>
4. s'erokter'ery ch'eeshah	D. <i>біла ягода</i>
5. muenchar' pyaar'	E. <i>коричневий черевик</i>
6. pekoyar' tepoo	F. <i>білий собака</i>
7. luuehlson' nerhpery	G. <i>білий м'яч</i>
8. muenchey cheek'war	H. <i>білий куц мансаніти</i>
9. muent'er'ery ch'eeshah	I. <i>білий стілець</i>
10. ler'ergery cher'ery	J. <i>помаранчевий ведмідь</i>
11. 'errwerhson' slekwoh	K. <i>червоне дерево</i>
12. muent'er'ery puuek	L. <i>трав'янисто-зелена сорочка</i>
13. lo'ogey slekwoh	M. <i>червоний фундук</i>
14. s'oktoy no'oy	N. <i>фіолетова ягода</i>
15. 'wer'errgerchson' cher'ery	O. <i>чорна сорочка</i>
16. lo'ogey no'oy	P. <i>білий олень</i>
17. tegee'n nerhpery	Q. <i>блакитний м'яч</i>
18. skoyon rohkuen	R. <i>жовта ягода</i>

(a) Визначте відповідники.

(b) Визначте відповідники:

19. muencherhl	S. <i>канарка</i>
20. 'wer'errgerch	T. <i>кавові зерна</i>
21. luuehl	U. <i>кров</i>
22. ler'ergerh	V. <i>молоко</i>
23. pekoyek	W. <i>вільха</i>
24. skoyon	X. <i>дикий ірис</i>
25. tegee'n	Y. <i>небо</i>

(c) Перекладіть українською мовою:

26. **'errwerh**
27. **ler'ergerh rohkuen**
28. **perkeryer'ery ch'eeshah**
29. **pyerrp't'ery ch'eeshah**

(d) Перекладіть мовою юрок:

30. *фіолетовий олень*
31. *білий черевик*
32. *жовтий м'яч*
33. *чорне дерево*

(!) Жодні додаткові пояснення, окрім відповідей, не потрібні й не оцінюватимуться.

▲ Мова юрок належить до алгійської родини мов. Нею говорять 20–100 осіб на північному заході Каліфорнії. **ch, hl, sh, y, ' —** приголосні звуки. **ee, er, err, ue, uue —** голосні звуки.

З кори вільхи іноді виготовляють помаранчевий барвник. Мансаніта — невелике дерево або куц з червонувато-коричневою корою; росте в західній частині Північної Америки. Дикий ірис — квітка світло-фіолетового кольору.

—Борис Іомдін, Семюел Амед

Задача № 3 (20 балів). Подано записані книжним різновидом писемності паглаві слова середньоперською мовою:

سوسوا	A	ككوا	B	۱۱۳	C	رر۱۱۱	D	سفف۱۱۱	E	اسسک	F
سکس	G	سککرا۱۱	H	سکسوسا	I	۱۱۳	J	سکس	K	سوا	L
سکسک	M	۱۱۳۱۱	N	ککوسک	O	۱۱۳۱۱	P	۱۱۳۱۱۳	Q	سوا	R
۱۱۳	S	سکس	T	سکس	U	۱۱۳	V	سکس۱۱۳	W	سکس	X
سکس	Y	کو	Z	ککوا	AA	۱۱۳	BB	سکس	CC	اسسک	DD

Вчені використовують дві системи передачі середньоперських слів латинкою. Система, яка відображає написання слів на паглаві, називається *науковою транслітерацією*. А система, що передає імовірну вимову слів, називається *транскрипцією*.

Деякі слова могли записуватися письмом паглаві кількома способами. Наприклад, слово *didan* 'бачити' могло писатися як ۱۱۳۱۱۱۳ (наукова транслітерація: **HZYTNW-tn'**) або як ۱۱۳ (наукова транслітерація: **dytn'**).

(a) Зіставте кожне з наведених слів з його науковою транслітерацією і транскрипцією.

Зверніть увагу, що слова, записані письмом паглаві, можуть відповідати декільком середньоперським словам.

1. slwn'	āsōn	жрець	18. wh^l	wahār	весна
2. syd^o	syā	чорний	19. APLA	xāk	земля, порох
3. DMYA	xōn	кров	20. gwn'	gōn	колір
4. AHTE	xwah	сестра	21. LCDr'	tar	через, кризь
5. blwt'	barbut	ліра	22. mng	mang	блекота
6. gy^oh	giyāh	трава	23. lwlk'	rūrag	лікувальна рослина
7. ALBA	čahār	чотири	24. ZWZN'	drahm	драхма (одиниця ваги)
8. dwt'	dūd	дим	25. dlnkn'	dramanag	полин
9. mwd	mōy	волосся, -ина	26. NKSWN-tn'	kuštan	ббивати
10. gdk'	gēg	злодій	27. wzmbwlt'	uzumburd	смарагд
11. hmyšk'	hamēšag	завжди	28. glmwk'	garmōg	теплий, гарячий
12. LK	tō	ти	29. hlmn'	Ahremān	злий дух
13. gwkl't'	gōgird	сірка	30. yl^onštr'	Ērān-šahr	земля аріїв
14. w^oc^ol	wāzār	базар	31. ywdt^ok'	judāg	окремий, інший
15. MLKTA	bāmbišn	цариця	32. dhšk'	daxšag	знак, символ; пам'ять
16. HZWLYA	hūg	свиня	33. nh^l	nihāl	дерево, саджанець
17. zwzk'	zūzag	їжак	34. lwcynk'	lawzēnag	мигдалеві солодоці

(b) У книжному паглаві одне середньоперське слово зазвичай записується з певною графічною особливістю. Знайдіть це слово.

(c) Подані нижче слова є альтернативним записом деяких наведених вище слів.

EE. ۱۳۱۱۱۱ FF. ۱۱۳ GG. ۱۱۳ HH. ۱۱۳ II. ۱۱۳ JJ. ۱۱۳

Визначте, які це слова, і напишіть їх науковою транслітерацією.

(d) Напишіть книжним різновидом писемності паглаві:

KK. **DKRA** *tuɣ* *фінікова пальма*
 LL. **dlwnd** *druwand* *злий, грішний, неправедний*
 MM. **stwl** *stōr* *кінь*
 NN. **cmbl** *čambar* *коло, обруч*

(!) Жодні додаткові пояснення, окрім відповідей, не потрібні й не оцінюватимуться.

△ Середньоперська мова належить до іранської гілки індоєвропейської родини мов. Нею говорили в імперії Сасанідів, і протягом століть ця мова існувала як письмова, зокрема в перекладах зороастрийського канону.

Використана тут транскрипція відповідає реконструйованій вимові III ст. н. е. Знак ⁻ позначає довготу голосного. č = ч; h = h в англ. чи німецьк. *hat*; ĵ = дж в *джерело*; š = ш; w = w в англ. *win*; x = x у *xата*; ɣ ≈ x у *тих днів*; y = й; z = з.

Знання сучасних іранських мов не впливає на вирішення задачі.

— Андрій Нікулін (консультант: Мігель Анхель Андрес Толедо)

Задача № 4 (20 балів). Подано слова та дієслівні корені мовою західна таранган. Крім того, наводиться т. зв. редуплікована форма кожного з них двома діалектами цієї мови. Редуплікована форма вживається як прикметник або дієприкметник.

		північний діалект	прибережний діалект
dakeru	<i>вони шкребуть</i>	darkeru	dakerukeru
rɔbik	<i>це тупе</i>	rɔbrɔbik	rɔbirɔbik
alema	<i>справа/праворуч</i>	amlema	alemalema
makay	<i>ти залазили</i>	makmakay	mamakay
apúk	<i>інший</i>	akpuk	apukpuk
lɔpay	<i>холодний</i>	lɔplɔpay	lɔpalɔpay
payláwana	<i>він балакучий</i>	paylawlawana	paylalawana
kalpaɲir	<i>це вперте</i>	kalpaɲpaɲir	kalpapaɲir
garkɔw	<i>бути сиротою</i>	garkɔwkɔw	garkɔwkɔw
eyleka	<i>він грається</i>	eylekleka	eyleleka
dubemna	<i>він сьомий</i>	dumbemna	dubembemna
maylewa	<i>дерево (вид)</i>	maylewlewa	maylelewa
matay	<i>його око</i>	matmatay	matamatay
mɔna	<i>спереду</i>	mɔnmɔna	mɔnamɔna
bebar	<i>боятися</i>	bebebar	bebebar
janil	<i>це гниле</i>	janjanil	jajanil
letna	<i>він чоловік (самець)</i>	letletna	letletna
ernɔnaw	<i>він повзе</i>	ernɔnɔnaw	ernɔnɔnaw

Заповніть пропуски:

		північний діалект	прибережний діалект
etaleŋa	<i>він чує</i>	?	?
jaga	<i>стерегти</i>	?	?
gasírana	<i>вона стара</i>	?	?
daramota	<i>вони блюють</i>	?	?
pəwna	<i>він смердючий</i>	?	?
ertəpa	<i>він мие</i>	?	?
dabuka	<i>вони бачать сні</i>	?	?
ŋuŋim	<i>це мокре</i>	?	?
igón	<i>він продає</i>	?	?

△ Мова західна таранган належить до австронезійської родини мов. Нею говорять 7 000 осіб на островах Ару в Індонезії. **ŋ** = *ng* в англ. *hang*. **j, r, w, y** — приголосні звуки. **e, ə** — голосні звуки. Знак **´** позначає наголос; якщо такого знаку немає, наголос падає на передостанній склад.
 —Елісія Ворнер (консультант: Річард Нівенс)

Задача № 5 (20 балів). Подано речення мовою нооні, вимовлені в різні дні «тижня» нооні, та їхні українські переклади:

сказано в **bvutfu**

1. fəgò cí nú bvúmbòn.
me ncí nò: ntò fòwáy bvúmbòn.
2. wò nǔ yú: cóŋ kèŋkfǔ bvúsòw.
3. kwò:n nǔ bóy fí me bvúzhí.

*Вчора був **bvumbon**.
 Я прийшов на ринок у **bvumbon**.
 Ти вкрадеши ямс у **bvusəw**.
 Жінка допоможе мені в **bvuzhi**.*

сказано в **bvusəw**

4. wvù tò nò: bǒŋ ŋwà bvùŋkà:.
5. fò shě ntfǔ: nú bvútfǔ.
me nú mbóy ncáw mutù bvútfǔ.
6. wvù bē: yò kwò:n èbèn.
7. wò tò nò: yòw cǒŋ.

*Він знайшов книгу в **bvun̄ka**.
 Післязавтра **bvutfu**.
 Я виберу автомобіль у **bvutfu**.
 Він убив жінку сьогодні.
 Ти давно почув злодія.*

сказано в **bvukema**

8. ntfǔ: nú bvùŋkà:dèn.
cǒŋ nú bóy bóŋ bèsèn bvùŋkà:dèn.
9. me mbē: ncáw ŋwà èbèn.
10. dièmsěn nú yén wvù lě.
11. kefwe cí nú bvùŋkà:.

*Завтра **bvun̄kaden**.
 Злодій знайде нас у **bvun̄kaden**.
 Я вибрав книгу сьогодні.
 Чоловік ось-ось побачить його.
 Позавчора був **bvun̄ka**.*

сказано в **bvun̄ka**

12. me nú nfí dièmsěn.
13. kwò:n cí nò: yèn wáy é bvútfǔ.
14. bèsèn nǔ gé: cóŋ mutù èbèn.
15. bó nò: yèn me lé fòwáy.

*Я ось-ось допоможу чоловікові.
 Жінка побачила ринок у **bvutfu**.
 Ми вкрадемо автомобіль сьогодні.
 Вони тільки що побачили мене на ринку.*

(a) Перекладіть українською мовою:

сказано в **bvujkaden**

16. bvúsòw nǔ fò shě ntfũ.
17. me nú ŋgé: nyén kèŋkfũ lé èbèn.
18. wvù tò nô: yèn bèsèn ẽ bvúmbòn.
19. bèsèn nǔ bóy tó fòwǎy bvúzhí:dèn.

(b) Перший день тижня нооні — **bvutfu**. Яка послідовність днів тижня нооні?

(c) Перекладіть мовою нооні:

сказано в **bvumbon**

20. Я допоміг чоловікові в *bvusəw*.
21. Злодій тільки що вкрав ямс.
22. Я почую автомобіль у *bvujkaden*.
23. Жінка вб'є чоловіка сьогодні.
24. Чоловік побачив тебе сьогодні.

⚠ Мова нооні належить до бебоїдної групи атлантийсько-конголезької родини мов. Нею говорять близько 40 000 осіб у Камеруні.

ɛ i ɔ — голосні звуки. ŋ, sh, y i zh — приголосні звуки. Знак : позначає довготу голосного. Надрядкові знаки позначають тони: ´ високий, ˆ спадний (високий ↘ низький), ˘ спадний (середній ↘ низький), ˘ низький, ˘ висхідний (низький ↗ середній), ˘ висхідний (низький ↗ високий); якщо немає жодного з них, тон складу — середній.

Ямс — їстівна бульба однойменної тропічної рослини. —Семюел Амед

Редактори: Семюел Амед, Божидар Божанов, Мілена Венева, Елісія Ворнер, Дмитро Герасимов, Ксенія Гілярова, Станіслав Гуревич, Шінджіні Ёгош, Іван Держанський (техн. ред.), Х'ю Доббс, Борис Іомдін, Бруну Л'Асторіна, Лі Тхехун (відп. ред.), Том Маккой, Андрій Нікулін, Мійна Норвік, Пань Тунле, Олексій Пегушев, Олександр Піперські, Марія Рубінштейн, Даніель Руцький, Артур Семенюк, Нейтан Сомерс, Габрієла Хладнік.

Український текст: Олена Сірук.

Успіхів!